

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง” ใช้ขั้นตอนวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด ๓๘๘ คนมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น ๖ ตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น ๖ ส่วนดังนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

๔.๕ ผลการสังเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ในบทที่ ๔ ของสารนิพนธ์เรื่องนี้มีสัญลักษณ์ย่อและความหมายของสัญลักษณ์ ดังนี้

F	หมายถึง	ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F-test)
t	หมายถึง	ค่าสถิติทดสอบที (t-test)
*	หมายถึง	ค่า allowable error ๐.๐๕ (ค่าความคลาดเคลื่อนที่จะยอมรับได้)
n	หมายถึง	จำนวนประชากรตัวอย่าง
$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SS	หมายถึง	ค่า Sum of Squares (ผลบวกกำลังสองของคะแนน)
df	หมายถึง	ค่า Degree of freedom (ขั้นของความเป็นอิสระ)
MS	หมายถึง	ค่า Mean Square (ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน)
Sig.	หมายถึง	ค่า Significant (ระดับนัยสำคัญ)

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามผู้วิจัยได้ศึกษาสถานภาพโดยทั่วไปของประชาชนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไปที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ ผลการวิจัยข้อมูลด้านสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีรายละเอียดดังในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (n = ๓๙๘)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
๑. เพศ	ชาย	๒๑๖	๕๔.๔
	หญิง	๑๘๒	๔๕.๖
	รวม	๓๙๘	๑๐๐.๐
๒. อายุ	ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๖๒	๑๕.๖
	๒๐ – ๔๐ ปี	๑๓๖	๓๔.๐
	๔๑ – ๖๐ ปี	๑๓๓	๓๓.๕
	๖๑ ปีขึ้นไป	๖๗	๑๖.๙
	รวม	๓๙๘	๑๐๐.๐
๓. ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓๐๙	๗๗.๘
	ปริญญาตรี	๗๗	๑๙.๔
	สูงกว่าปริญญาตรี	๑๒	๒.๘
	รวม	๓๙๘	๑๐๐.๐
๔. อาชีพ	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	๖๐	๑๕.๑
	รับจ้างบริษัทเอกชน	๕๘	๑๔.๖
	เกษตรกร	๑๘๑	๔๕.๓
	ค้าขาย/กิจการส่วนตัว	๙๙	๒๕.๐
	รวม	๓๙๘	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า

เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีจำนวน ๒๑๖ คนคิดเป็นร้อยละ ๕๔.๔ และรองลงมาเป็นเพศหญิงมีจำนวน ๑๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๖

อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๒๐ – ๔๐ ปี มีจำนวน ๑๓๖ คนคิดเป็นร้อยละ ๓๔ รองลงมามีอายุระหว่าง ๔๑ – ๖๐ ปี มีจำนวน ๑๓๓ คนคิดเป็นร้อยละ ๓๓.๕ และน้อยที่สุดมีอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี มีจำนวน ๖๒ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๕.๖

ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีมีจำนวน ๓๐๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๘ รองลงมา คือ ปริญญาตรีมีจำนวน ๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๔ และน้อยที่สุด คือ สูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๘

อาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร มีจำนวน ๑๘๑ คนคิดเป็นร้อยละ ๔๕.๓ รองลงมามีอาชีพค้าขาย/กิจการส่วนตัว มีจำนวน ๙๙ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐ และน้อยสุดมีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีจำนวน ๖๐ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๕.๑

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

ความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปางโดยภาพรวมและรายด้านได้แก่ด้านความพอประมาณ, ด้านความมีเหตุผล, ด้านความมีภูมิคุ้มกัน, ด้านความรู้, ด้านคุณธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง โดยภาพรวม (n = ๓๙๘)

ที่	ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑.	ด้านความพอประมาณ	๓.๗๖	๐.๗๘๐	มาก
๒.	ด้านคุณธรรม	๓.๗๕	๐.๘๐๕	มาก
๓.	ด้านความรู้	๓.๖๖	๐.๗๖๒	มาก
๔.	ด้านความมีเหตุผล	๓.๖๖	๐.๘๒๐	มาก
๕.	ด้านความมีภูมิคุ้มกัน	๓.๕๘	๐.๗๘๐	มาก
	ภาพรวมทุกด้าน	๓.๖๘	๐.๗๐๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๖๘) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปางประเด็นด้านที่มีความคิดเห็นมากที่สุดคือด้านความ

พอประมาณ ($\bar{X}$ = ๓.๗๖) รองลงมาคือด้านคุณธรรม ($\bar{X}$ = ๓.๗๕) และน้อยที่สุดคือด้านความมีภูมิคุ้มกัน ($\bar{X}$ = ๓.๕๘)

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปางด้านความพอประมาณ (n = ๓๙๘)

ที่	ด้านความพอประมาณ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D	แปลผล
๑.	ส่งเสริมให้ชุมชนยึดทางสายกลางรู้จักพอพอดีพอประมาณ	๔.๐๐	๑.๐๒๒	มาก
๒.	ส่งเสริมให้ชุมชนมีชีวิตที่เรียบง่ายประหยัดไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย	๓.๘๒	๐.๙๒๒	มาก
๓.	ส่งเสริมให้ชุมชนจัดกิจกรรมสร้างการประหยัดคอตอม	๓.๘๔	๐.๙๕๗	มาก
๔.	ส่งเสริมให้ชุมชนประกอบอาชีพด้วยความขยันหมั่นเพียร	๓.๘๐	๐.๙๘๓	มาก
๕.	ส่งเสริมให้ชุมชนสร้างค่านิยมในการพึ่งตนเองเช่นการมีข้าวผักปลอดสารในท้องถิ่นเพื่อการบริโภคในเบื้องต้น	๓.๗๓	๐.๙๗๒	มาก
๖.	ส่งเสริมให้ชุมชนปลูกผักสวนครัวเลี้ยงสัตว์เพื่อการบริโภคในเบื้องต้นเกษตรทฤษฎีใหม่	๓.๗๔	๐.๙๘๓	มาก
๗.	ส่งเสริมให้ชุมชนจัดทำบัญชีครัวเรือนรายรับ – รายจ่าย	๓.๖๕	๑.๐๕๐	มาก
๘.	ส่งเสริมให้ชุมชนใช้พืชสมุนไพรในชีวิตประจำวัน	๓.๕๗	๑.๐๒๓	มาก
๙.	ส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักประหยัดน้ำไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิง	๓.๗๙	๑.๐๖๐	มาก
๑๐	ส่งเสริมให้ชุมชนเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายในการพึ่งตนเอง	๓.๖๗	๑.๑๘๓	มาก
รวม		๓.๗๖	๐.๗๘๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่าระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปางโดยภาพรวม ($\bar{X}$ = ๓.๗๖, S.D = ๐.๗๘๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าประชาชนมีระดับความคิดเห็น ในประเด็นส่งเสริมด้านความพอประมาณ ให้ชุมชนยึดทางสายกลางรู้จักพอพอดีพอประมาณมีความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X}$ = ๔.๐๐) รองลงมาได้แก่ส่งเสริมให้ชุมชนจัดกิจกรรมสร้างการประหยัดคอตอม ($\bar{X}$ = ๓.๘๔) ประชาชนมีระดับความคิดเห็นที่น้อยที่สุด คือ ประเด็นส่งเสริมให้ชุมชนใช้พืชสมุนไพรในชีวิตประจำวัน ($\bar{X}$ = ๓.๕๗)

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของประชาชน
 ต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง
 ด้านความมีเหตุผล (n = ๓๙๘)

ที่	ด้านความมีเหตุผล	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D	แปลผล
๑.	ส่งเสริมการสร้างค่านิยมให้ชุมชนยอมรับคุณค่าความดีของบุคคลจากคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏไม่ใช่การยกย่องยอมรับนับถือตามฐานะและทรัพย์สิน	๓.๗๘	๑.๐๙๕	มาก
๒.	ส่งเสริมสร้างค่านิยมให้ประชาชนจัดเวทียาวบ้านเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้สภาพจิตใจระหว่างบุคคลต่างๆในชุมชน	๓.๗๖	๒.๓๙๒	มาก
๓.	ส่งเสริมการสร้างค่านิยมที่ถูกต้องให้ชุมชนในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๓.๘๔	๑.๐๐๘	มาก
๔.	ส่งเสริมจัดกิจกรรมร่วมชุมชนเพื่อสร้างความรักสามัคคี	๓.๘๐	๐.๙๖๙	มาก
๕.	ส่งเสริมจัดกิจกรรมร่วมชุมชนในการบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ	๓.๗๓	๑.๐๐๑	มาก
๖.	ส่งเสริมให้ชุมชนจัดกิจกรรมสร้างวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๓.๗๔	๑.๐๒๓	มาก
๗.	ส่งเสริมชุมชนจัดกิจกรรมอาสาสมัครป้องกันภัยพลเรือน	๓.๖๕	๑.๐๓๓	มาก
๘.	ส่งเสริมชุมชนจัดกิจกรรมเวทีประชาคมหมู่บ้านให้เป็นแหล่งพบปะของชุมชนเพื่อการพบปะสังสรรค์พัฒนาและส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน	๓.๕๗	๑.๐๕๒	มาก
๙.	ส่งเสริมให้ชุมชนจัดประกาศคุณค่าความดีของบุคคลที่ไม่เป็นทาสวัดถุญตามโอกาสสำคัญหรือกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ	๓.๗๙	๐.๙๘๒	มาก
๑๐	ส่งเสริมให้ชุมชนสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมในกิจกรรมประเพณีชุมชน	๓.๖๗	๑.๑๑๕	มาก
รวม		๓.๖๖	๐.๘๒๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่าระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง โดยภาพรวม ($\bar{X}$ = ๓.๖๖, S.D = ๐.๘๒๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าประชาชนมีระดับความคิดเห็นในประเด็นส่งเสริมด้านความมีเหตุผลมากที่สุดคือส่งเสริมการสร้างค่านิยมที่ถูกต้องให้ชุมชนในการดำเนินชีวิตตาม

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X}$ = ๓.๘๔) รองลงมาได้แก่ส่งเสริมจัดกิจกรรมร่วมชุมชนเพื่อสร้างความรักสามัคคี ($\bar{X}$ = ๓.๘๐) น้อยที่สุด ในประเด็นส่งเสริมชุมชนจัดกิจกรรมเวทีประชาคมหมู่บ้านให้เป็นแหล่งพบปะของชุมชนเพื่อการพบปะสังสรรค์พัฒนาและส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน ($\bar{X}$ = ๓.๕๗)

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

ด้านความมีภูมิคุ้มกัน		ระดับความคิดเห็น		
ที่	ด้านความมีภูมิคุ้มกัน	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
๑	ส่งเสริมชุมชนให้มีการพึ่งตนเองได้ให้พ้นจากความยากจนให้สามารถพออยู่พอกินไม่เดือดร้อน	๓.๙๒	๑.๐๓๗	มาก
๒	ส่งเสริมให้ชุมชนมีการแปรรูปวัตถุดิบในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่า	๓.๖๓	๑.๐๓๒	มาก
๓	ส่งเสริมให้ชุมชนใช้ปุ๋ยชีวภาพสารชีวภาพในการเกษตรและป้องกันศัตรูพืช	๓.๖๙	๑.๐๕๖	มาก
๔	ส่งเสริมให้ชุมชนผลิตเครื่องอุปโภคใช้เองเช่นน้ำยาล้างจานแชมพูภาชนะจักสาน	๓.๕๑	๑.๐๒๑	มาก
๕	ส่งเสริมให้ชุมชนมีการพึ่งพาช่วยเหลือกันเช่นการลงแขกเกี่ยวข้าวการใช้เทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้าน	๓.๕๙	๐.๙๙๙	มาก
๖	ส่งเสริมให้ชุมชนรวมกลุ่มจัดตั้งกองทุนเครื่องจักรกลในชุมชน	๓.๕๖	๑.๐๐๒	มาก
๗	ส่งเสริมให้ชุมชนงดการกัญยาในกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้	๓.๒๑	๑.๒๖๙	ปานกลาง
๘	ส่งเสริมชุมชนในการผลิตวัสดุเชื้อเพลิงขึ้นภายในท้องถิ่น	๓.๔๙	๑.๐๙๓	มาก
๙	ส่งเสริมชุมชนในการรวมกลุ่มจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเช่นโรงสีข้าวโรงผลิตปุ๋ยชีวภาพฯลฯ	๓.๕๑	๑.๐๙๐	มาก
๑๐	ส่งเสริมให้ชุมชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเช่นป่าไม้ลำน้ำ	๓.๖๕	๑.๑๕๐	มาก
รวม		๓.๕๘	๐.๗๘๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่าระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปางโดยภาพรวม ($\bar{X}$ = ๓.๕๘, S.D = ๐.๗๘๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าประชาชนมีระดับความคิดเห็นในประเด็น

ส่งเสริมด้านความมีภูมิคุ้มกัน มากที่สุดคือส่งเสริมชุมชนให้มีการพึ่งตนเองได้ให้พ้นจากความยากจนให้สามารถพออยู่พอกินไม่เดือดร้อน ($\bar{X} = 3.52$) รองลงมาได้แก่ส่งเสริมให้ชุมชนใช้ปุ๋ยชีวภาพ สารชีวภาพในการเกษตรและป้องกันศัตรูพืช ($\bar{X} = 3.69$) น้อยที่สุด ในประเด็นส่งเสริมให้ชุมชนงดการกั๊ยืมในกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ($\bar{X} = 3.21$)

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของประชาชน
 ต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง
ด้านความรอบรู้ (n = 348)

ที่	ด้านความรอบรู้	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑.	ส่งเสริมให้ผลิตอุปกรณ์เทคโนโลยีอย่างง่ายเพื่อการใช้งาน	3.67	1.116	มาก
๒.	ส่งเสริมให้ชุมชนตั้งกลุ่มเรียนรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อ การต่อยอดองค์ความรู้	3.55	0.950	มาก
๓.	ส่งเสริมให้ชุมชนมีการศึกษาทดลองทดสอบเพื่อให้ได้มาซึ่ง เทคโนโลยีใหม่ๆที่สอดคล้องกับสภาพชุมชน	3.56	0.981	มาก
๔.	ส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักเกื้อกูลกันโดยถ่ายทอดและเผยแพร่ ความรู้ให้ได้รับประโยชน์ซึ่งกันและกันในชุมชน	3.64	0.932	มาก
๕.	ส่งเสริมและสร้างวัฒนธรรมสังคมแห่งการเรียนรู้ให้ชุมชน เช่นกิจกรรมรักการอ่านศูนย์อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้	3.63	0.987	มาก
๖.	ส่งเสริมให้ชุมชนสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมใน กิจกรรมประเพณีของชุมชน	3.66	0.961	มาก
๗.	ส่งเสริมให้ชุมชนได้เรียนรู้มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการ ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.70	1.008	มาก
๘.	ส่งเสริมให้ชุมชนเสริมสร้างสุขภาพห่างไกลจากยาเสพติด	3.77	0.999	มาก
๙.	ส่งเสริมบริการสาธารณสุขให้อย่างมีคุณภาพและทั่วถึง	3.72	1.050	มาก
๑๐.	ส่งเสริมให้ชุมชนนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมา ประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน	3.68	1.126	มาก
	รวม	3.66	0.962	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง โดยภาพรวม ($\bar{X} = 3.66$, S.D = 0.962) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าประชาชนมีระดับความคิดเห็นประเด็นส่งเสริม

ด้านความมีภูมิคุ้มกัน มากที่สุดคือส่งเสริมให้ชุมชนเสริมสร้างสุขภาพทางไกลจากยาเสพติด ($\bar{X}$ = ๓.๗๗) รองลงมาได้แก่ส่งเสริมบริการสาธารณสุขให้ประชาชนอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง ($\bar{X}$ = ๓.๖๙) น้อยที่สุด ประเด็นส่งเสริมให้ชุมชนตั้งกลุ่มเรียนรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการต่อยอดองค์ความรู้ ($\bar{X}$ = ๓.๕๘)

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของประชาชน
 ต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง
ด้านคุณธรรม (n = ๓๙๘)

ที่	เงื่อนไขด้านคุณธรรม	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D	แปลผล
๑.	ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างถูกต้อง	๓.๙๔	๑.๑๒๕	มาก
๒.	ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพจิตใจของประชาชนในชุมชนด้วยกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและวันสำคัญอื่นๆ อาทิเช่นวันแม่แห่งชาติวันพ่อแห่งชาติ	๓.๘๕	๐.๙๖๑	มาก
๓.	ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาในชีวิตประจำวันอย่างเคร่งครัด	๓.๗๙	๑.๐๑๖	มาก
๔.	ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนร่วมจัดสวัสดิการทางสังคมของชุมชนเช่นกิจกรรมดูแลผู้สูงอายุเด็กคนพิการและผู้ด้อยโอกาส	๓.๖๙	๐.๙๗๗	มาก
๕.	ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนจัดกิจกรรมทางประเพณีที่สำคัญอย่างสม่ำเสมอ	๓.๘๐	๑.๐๑๑	มาก
๖.	ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าของชุมชนที่สูญหายหรือถูกกลืนเลือน	๓.๖๘	๐.๙๖๖	มาก

ที่	เงื่อนไขด้านคุณธรรม	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D	แปลผล
๗.	ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนยกย่องเชิดชูบุคคลที่ซื่อสัตย์สุจริต	๓.๗๑	๐.๙๙๑	มาก
๘.	ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนสร้างคุณธรรมการรักษาการทำงานเพื่อการพึ่งตนเองให้แก่เด็กและเยาวชนเช่น การจัดหาแหล่งงานการฝึกงานให้	๓.๖๕	๑.๐๖๖	มาก
๙.	ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนลดละเลิกอบายมุขในชุมชนอย่างจริงจัง	๓.๗๙	๑.๐๖๓	มาก
๑๐	ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนสร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลือประชาชนและชุมชนเมื่อมีภัยพิบัติต่างๆ	๓.๖๑	๑.๑๑๑	มาก
รวม		๓.๗๕	๐.๘๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่าระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปางโดยภาพรวม ($\bar{X}$ = ๓.๗๕, S.D = ๐.๘๒๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าประชาชนมีระดับความคิดเห็นประเด็นส่งเสริมด้านความมีภูมิคุ้มกัน มากที่สุดคือ ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}$ = ๓.๙๔) รองลงมาได้แก่ ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพจิตใจของประชาชนในชุมชนด้วยกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและวันสำคัญอื่นๆอาทิเช่นวันแม่แห่งชาติวันพ่อแห่งชาติ ($\bar{X}$ = ๓.๖๙) น้อยที่สุดประเด็นส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนสร้างจิตสำนึก ในการช่วยเหลือประชาชนและชุมชนเมื่อมีภัยพิบัติต่าง ๆ ($\bar{X}$ = ๓.๖๑)

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้แสดงความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง การทดสอบสมมติฐาน โดยวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่การจำแนกตามเพศอายุ ระดับการศึกษา อาชีพแสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความสำคัญทางสถิติที่ระดับการทดสอบ ๐.๐๕ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างน้อยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference; LSD) ตามสมมติฐานที่ ๑-๔ ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง จำแนกตาม เพศ

(n = ๓๙๘)					
เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ชาย	๒๑๖	๓.๖๗	๐.๗๔๒	๐.๓๑๐	๕.๙๗๑
หญิง	๑๘๒	๓.๖๙	๐.๖๖๘		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม โดยใช้วิธีการทดสอบค่าที (t-test) ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน เพศชาย ($\bar{X}$ = ๓.๖๗), และเพศหญิง ($\bar{X}$ = ๓.๖๙) โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอลำปาง แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๙ ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอลำปาง จำแนกตามอายุ

(n = ๓๙๘)

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๖๒	๓.๔๘	๐.๗๒๐
๒๐-๔๐ ปี	๑๓๖	๓.๘๐	๐.๗๒๘
๔๑-๖๐ ปี	๑๓๓	๓.๗๙	๐.๖๙๘
๖๑ ปีขึ้นไป	๖๗	๓.๔๓	๐.๕๗๘
ค่าเฉลี่ยรวม	๓๙๘	๓.๖๘	๐.๗๐๙

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอลำปาง จำแนกตามอายุ

(n = ๓๙๘)

	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	๑๐.๑๔๘	๓	๓.๓๘๓	๗.๐๓๑*	๐.๐๐๐
ภายในกลุ่ม	๑๘๙.๐๘๒	๓๙๔	๐.๔๘๑		
ผลรวม	๑๙๙.๒๓๐	๓๙๗			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตาราง ๔.๙, ๔.๑๐พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอลำปางโดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีช่วงอายุต่างกัน อายุต่ำกว่า ๒๐ ปี ($\bar{X}$ = ๓.๔๘), อายุ ๒๐ - ๔๐ ปี ($\bar{X}$ = ๓.๘๐), อายุ ๔๑ - ๖๐ ปี ($\bar{X}$ = ๓.๗๙), อายุ ๖๑ ปีขึ้นไป ($\bar{X}$ = ๓.๔๓) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอลำปาง ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๑

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference; LSD) ของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอลำปาง จำแนกตามอายุ

(n = ๓๙๘)

อายุ		ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๒๐-๔๐ ปี	๔๑-๖๐ ปี	๖๑ ปีขึ้นไป
	$\bar{X}$	๓.๔๘	๓.๘๐	๓.๗๙	๓.๔๓
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๓.๔๘	-	-๐.๓๒*	-๐.๓๑*	๐.๐๕
๒๐-๔๐ ปี	๓.๘๐	-	-	๐.๐๑	๐.๓๗*
๔๑-๖๐ ปี	๓.๗๙	-	-	-	๐.๓๖*
๖๑ ปีขึ้นไป	๓.๔๓	-	-	-	-

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference; LSD) ของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอลำปาง จำแนกตามอายุ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ คือ

ประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอลำปาง น้อยกว่าประชาชนที่มีอายุ ๒๐ - ๔๐ ปี และน้อยกว่าประชาชนที่มีอายุ ๔๑ - ๖๐ ปี

ประชาชนที่มีอายุ ๒๐ - ๔๐ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอลำปาง มากกว่าประชาชนที่มีอายุ ๖๑ ปีขึ้นไป

ประชาชนที่มีอายุ ๔๑ - ๖๐ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอลำปาง มากกว่าประชาชนที่มีอายุ ๖๑ ปีขึ้นไป

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๒ ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = ๓๙๘)

ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓๐๙	๓.๖๑	๐.๗๑๐
ปริญญาตรี	๗๗	๓.๙๐	๐.๖๖๐
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๒	๔.๐๗	๐.๖๐๒
ค่าเฉลี่ยรวม	๓๙๘	๓.๖๘	๐.๗๐๙

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = ๓๙๘)

	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	๖.๗๑๘	๓	๓.๓๕๙	๖.๘๗๕*	๐.๐๐๑
ภายในกลุ่ม	๑๙๒.๕๑๒	๓๙๔	๐.๔๘๙		
ผลรวม	๑๙๙.๒๓๐	๓๙๗			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตาราง ๔.๑๒, ๔.๑๓ พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปางโดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีช่วงระดับการศึกษา ต่างกัน ต่ำกว่าปริญญาตรี ($\bar{X}$ = ๓.๖๑), ปริญญาตรี ($\bar{X}$ = ๓.๙๐), สูงกว่าปริญญาตรี ($\bar{X}$ = ๔.๐๗), มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๔

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference; LSD) ของประชาชนตอบทบทวนของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดลำปาง จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = ๓๙๘)

ระดับการศึกษา		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
	$\bar{X}$	๓.๖๑	๓.๙๐	๔.๐๗
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓.๖๑	-	-๐.๒๙*	-๐.๔๖*
ปริญญาตรี	๓.๙๐	-	-	-๐.๑๗
สูงกว่าปริญญาตรี	๔.๐๗	-	-	-

จากตารางที่ ๔.๑๔ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของความคิดเห็นของประชาชนตอบทบทวนของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดลำปาง จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนี้

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นตอบทบทวนของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดลำปาง น้อยกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และน้อยกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีด้วย

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นตอบทบทวนของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดลำปาง แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๕ ระดับความคิดเห็นของประชาชนตอบทบทวนของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดลำปาง จำแนกตามอาชีพ

(n = ๓๙๘)

อาชีพ	n	$\bar{X}$	S.D.
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	๖๐	๓.๗๒	๐.๖๖๙
รับจ้างเอกชน	๕๘	๓.๙๑	๐.๖๘๓
เกษตรกรรวม	๑๘๑	๓.๗๔	๐.๖๘๘
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	๙๙	๓.๔๓	๐.๗๒๒
ค่าเฉลี่ยรวม	๓๙๘	๓.๖๘	๐.๗๐๙

ตารางที่ ๔.๑๖ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง จำแนกตามอาชีพ

(n = ๓๙๘)

	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	๑๐.๐๓๒	๓	๓.๓๔๔	๖.๙๔๖*	๐.๐๐๐
ภายในกลุ่ม	๑๘๙.๑๙๘	๓๙๔	๐.๔๘๑		
ผลรวม	๑๙๙.๒๓๐	๓๙๗			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตาราง ๔.๑๕, ๔.๑๖ พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปางโดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพต่างกัน รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ($\bar{X}$ = ๓.๗๒), รับจ้างเอกชน ($\bar{X}$ = ๓.๙๑), เกษตรกรรม ($\bar{X}$ = ๓.๗๔), ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ($\bar{X}$ = ๓.๔๓) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๗

ตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference; LSD) ของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง จำแนกตามอาชีพ

(n = ๓๙๘)

อาชีพ		รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้างเอกชน	เกษตรกรรม	ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว
	$\bar{X}$	๓.๗๒	๓.๙๑	๓.๗๔	๓.๔๓
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	๓.๗๒	-	-๐.๑๙	-๐.๐๒	๐.๒๙*
รับจ้างเอกชน	๓.๙๑	-	-	๐.๑๗	๐.๔๘*
เกษตรกรรม	๓.๗๔	-	-	-	๐.๓๑*
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	๓.๔๓	-	-	-	-

จากตารางที่ ๔.๑๗ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปางจำแนกตามอาชีพ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนี้

ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ, อาชีพรับจ้างเอกชน และอาชีพเกษตรกรรม มีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง มากกว่าประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

ผลสรุปโดยรวม การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ตามสมมติฐานที่ ๑ – ๔ ดังรายละเอียดในตารางที่ ๔.๑๘

ตารางที่ ๔.๑๘ แสดงผลการสรุป โดยภาพรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปางตามสมมติฐานที่ ๑ – ๔

สมมติฐานที่	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	สถิติทดสอบ		ค่าระดับนัยสำคัญ	ผลการทดสอบ
			t	F		
๑.	เพศ	ความคิดเห็นด้านการส่งเสริม	๐.๓๑	-	๕.๙๗	ปฏิเสธสมมติฐาน
๒.	อายุ	ความคิดเห็นด้านการส่งเสริม	-	๘.๓๐	๐.๐๐	ยอมรับสมมติฐาน
๓.	ระดับการศึกษา	ความคิดเห็นด้านการส่งเสริม	-	๖.๘๗	๐.๐๐	ยอมรับสมมติฐาน
๔.	อาชีพ	ความคิดเห็นด้านการส่งเสริม	-	๖.๙๔	๐.๐๐	ยอมรับสมมติฐาน

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปางตามสมมติฐานที่ ๑ - ๔ พบว่า แตกต่างกันดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ไม่แตกต่างกันเพราะเศรษฐกิจพอเพียงเป็นวิถีการดำเนินชีวิตมาตั้งแต่อดีตและปัจจุบันได้มีการสืบทอด รณรงค์ชักชวนให้ทำกันตลอดถึงมีบุคคลต้นแบบที่ทำแล้วประสบความสำเร็จให้เห็นอยู่มากมายจึงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง แตกต่างกันเพราะประชาชนที่มีอายุมากกว่าได้ดำเนินชีวิตมาก่อนย่อมลองผิดลองถูกมาครั้งจรรยาและเข้าใจเรื่องนี้ได้รอบด้านดีกว่าเด็กที่มีอายุน้อยมีประสบการณ์น้อยกว่าในด้านนี้

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง แตกต่างกัน เพราะผู้มีการศึกษาย่อมมีโอกาสเข้าหาข้อมูลวิชาความรู้จากที่ต่างๆ ได้มากกว่าส่วนผู้ที่ด้อยการศึกษาแทบไม่มีโอกาสแม้จะอ่านก็ไม่เป็น ดูก็ไม่เข้าใจ

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง แตกต่างกัน เพราะผู้ที่มีอาชีพที่เกี่ยวข้องโดยตรงหรือใกล้เคียงย่อมรู้ดีกว่าผู้ที่มีอาชีพอื่น จึงมีความคิดเห็นแตกต่างกันไป พุดให้เข้าใจง่ายคืออาชีพใครอาชีพมัน

๔.๔ ผลวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอดงหลวง จังหวัดลำปาง

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) โดยในประเด็นปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอดงหลวง จังหวัดลำปาง มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๙ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อปัญหาและอุปสรรคต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอดงหลวง จังหวัดลำปาง **ด้านความพอประมาณ**

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	แกนนำกลุ่มสมาชิกกลุ่ม ประชาชนขาดความรู้ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๕๖
๒.	กลุ่มและประชาชนไม่เข้มแข็ง	๕๕
๓.	ไม่มีการติดตามผล	๔๓

จากตารางที่ ๔.๑๙ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อปัญหาและอุปสรรคต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอดงหลวง จังหวัดลำปาง ด้านความพอประมาณพบว่า แกนนำกลุ่มสมาชิกกลุ่ม ประชาชนขาดความรู้ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับสูงที่สุด มีจำนวน ๕๖ คน รองลงมาคือกลุ่มและประชาชนไม่เข้มแข็ง มีจำนวน ๕๕ คน และระดับสุดท้ายคือไม่มีการติดตามผล มีจำนวน ๔๓ คน

ตารางที่ ๔.๒๐ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอดงหลวง จังหวัดลำปาง **ด้านความพอประมาณ**

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑.	จัดให้แกนนำกลุ่มสมาชิกกลุ่มและประชาชนได้รับการเรียนรู้การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเช่นเชิญวิทยากรจากหน่วยงานราชการมาให้ความรู้หรือไปดูงานต้นแบบนอกสถานที่	๔๖
๒.	ให้มีการแข่งขันผลการดำเนินการแต่ละกลุ่มมีรางวัลประกาศเกียรติคุณและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง	๔๔
๓.	จัดให้มีการติดตามผล	๒๘

จากตารางที่ ๔.๒๐ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอดงหลวง จังหวัดลำปาง ด้านความ

พอประมาณ พบว่า จัดให้แกนนำกลุ่มสมาชิกกลุ่มและประชาชนได้รับการเรียนรู้การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเช่นเชิญวิทยากรจากหน่วยงานราชการมาให้ความรู้หรือไปดูงานต้นแบบนอกสถานที่ อยู่ในระดับสูงที่สุด มีจำนวน ๔๖ คน รองลงมาคือให้มีการแข่งขันผลการดำเนินการแต่ละกลุ่มมีรางวัลและประกาศเกียรติคุณและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีจำนวน ๔๔ คน และระดับสุดท้ายคือจัดให้มีการติดตามผล มีจำนวน ๒๘ คน

ตารางที่ ๔.๒๑ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อปัญหาและอุปสรรคต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง **ด้านความมีเหตุผล**

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	สมาชิกกลุ่มบางคนไม่ยอมรับแนวคิดกลุ่ม	๕๐
๒.	ไม่มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เหมาะสมตามสภาพพื้นที่ของชุมชน	๔๒
๓.	สมาชิกมีความรู้ต่างกันและไม่เท่าเทียมกัน	๓๙

จากตารางที่ ๔.๒๑ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อปัญหาและอุปสรรคต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง **ด้านความมีเหตุผล**พบว่า สมาชิกกลุ่มบางคนไม่ยอมรับแนวคิดกลุ่มอยู่ในระดับสูงที่สุด มีจำนวน ๕๐ คน รองลงมาคือไม่มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เหมาะสมตามสภาพพื้นที่ของชุมชน มีจำนวน ๔๒ คน และระดับสุดท้ายคือสมาชิกมีความรู้ต่างกันและไม่เท่าเทียมกัน มีจำนวน ๓๙ คน

ตารางที่ ๔.๒๒ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง **ด้านความมีเหตุผล**

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑.	จัดให้สมาชิกกลุ่มและประชาชนแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ยอมรับเสียงส่วนใหญ่เพื่อสู่การปฏิบัติ	๖๑
๒.	จัดให้มีการประยุกต์ใช้แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เหมาะสมกับพื้นที่ในชุมชน	๔๗
๓.	จัดการเรียนรู้เป็นคู่มือต้นแบบให้สมาชิกและแกนนำชุมชน	๑๘

ตารางที่ ๔.๒๒ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง **ด้านความมีเหตุผล**

พบว่าจัดให้สมาชิกกลุ่มและประชาชนแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ยอมรับเสียงส่วนใหญ่เพื่อสู่การปฏิบัติอยู่ระดับมากที่สุด มีจำนวน ๖๑ คน รองลงมาคือจัดให้มีการประยุกต์ใช้แนว

ทางการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เหมาะสมกับพื้นที่ในชุมชน มีจำนวน ๔๗ คน ส่วนระดับสุดท้ายคือจัดการเรียนรู้เป็นคู่มือต้นแบบให้สมาชิกและแกนนำชุมชน มีจำนวน ๑๘ คน

ตารางที่ ๔.๒๓ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อปัญหาและอุปสรรคต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง **ด้านความมีภูมิคุ้มกัน**

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	แหล่งน้ำไม่เพียงพอกับพื้นที่การเกษตร	๕๒
๒.	ขาดอาชีพเสริมที่มั่นคง	๔๒
๓.	ขาดความรู้ความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง	๓๙

จากตารางที่ ๔.๒๓ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อปัญหาและอุปสรรคต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง **ด้านความมีภูมิคุ้มกัน** พบว่า แหล่งน้ำไม่เพียงพอกับพื้นที่การเกษตรอยู่ในระดับสูงที่สุด มีจำนวน ๕๒ คน รองลงมาคือขาดอาชีพเสริมที่มั่นคง มีจำนวน ๔๒ คน และระดับสุดท้ายคือขาดความรู้ความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง มีจำนวน ๓๙ คน

ตารางที่ ๔.๒๔ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง **ด้านความมีภูมิคุ้มกัน**

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑.	จัดงบประมาณสร้างแหล่งน้ำให้เพียงพอกับพื้นที่การเกษตร	๕๔
๒.	จัดฝึกอบรมเรียนรู้อาชีพเสริมจากที่บ้าน	๓๕
๓.	จัดการเรียนรู้พัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัย	๒๓

จากตารางที่ ๔.๒๔ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง **ด้านความมีภูมิคุ้มกัน** พบว่า จัดงบประมาณสร้างแหล่งน้ำให้เพียงพอกับพื้นที่การเกษตรอยู่ระดับมากที่สุด มีจำนวน ๕๔ คน รองลงมาคือจัดฝึกอบรมเรียนรู้อาชีพเสริมจากที่บ้าน มีจำนวน ๓๕ คน ส่วนระดับสุดท้ายคือจัดการเรียนรู้พัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมีจำนวน ๒๓ คน

ตารางที่ ๔.๒๕ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อปัญหาและอุปสรรคต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอดงเจริญ จังหวัดลำปาง **ด้านมีความรอบรู้**

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	ขาดความรู้การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๖๐
๒.	ขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีข่าวสารการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ	๔๘
๓.	ขาดความรู้การรวมกลุ่มแหล่งทุนการอุตสาหกรรมเทคโนโลยีอย่างมั่นคง	๓๔

จากตารางที่ ๔.๒๕ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อปัญหาและอุปสรรคต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอดงเจริญ จังหวัดลำปาง **ด้านมีความรอบรู้** พบว่า แหล่งน้ำไม่เพียงพอกับพื้นที่การเกษตรอยู่ในระดับสูงที่สุด มีจำนวน ๖๐ คน รองลงมาคือขาดอาชีพเสริมที่มั่นคง มีจำนวน ๔๘ คน และระดับสุดท้ายคือขาดความรู้และความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง มีจำนวน ๓๔ คน

ตารางที่ ๔.๒๖ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอดงเจริญ จังหวัดลำปาง **ด้านมีความรอบรู้**

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑.	ควรจัดงบประมาณจัดสร้างศูนย์เรียนรู้การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีศูนย์สาธิตให้เห็นเป็นรูปธรรม	๕๑
๒.	จัดให้มีศูนย์เรียนรู้การรวมกลุ่มทุนและหาแหล่งทุนในการทำอุตสาหกรรมในชุมชน	๓๐
๓.	จัดให้มีการให้ความรู้กระจายข่าวสารเทคโนโลยีให้ชุมชนแต่ละชุมชนเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก	๓๖

จากตารางที่ ๔.๒๖ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอดงเจริญ จังหวัดลำปาง **ด้านมีความรอบรู้** พบว่า ควรจัดงบประมาณจัดสร้างศูนย์เรียนรู้การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีศูนย์สาธิตให้เห็นเป็นรูปธรรมอยู่ระดับมากที่สุด มีจำนวน ๕๑ คน รองลงมาคือจัดให้มีศูนย์เรียนรู้การรวมกลุ่มทุนและหาแหล่งทุนในการทำอุตสาหกรรมในชุมชน มีจำนวน ๓๐ คน ส่วนระดับสุดท้ายคือจัดให้มีการให้ความรู้กระจายข่าวสารเทคโนโลยีให้ชุมชนแต่ละชุมชนเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก มีจำนวน ๓๖ คน

ตารางที่ ๔.๒๗ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อปัญหาและอุปสรรคต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง **ด้านความมีคุณธรรม**

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	ประชาชนที่ไปทำงานต่างจังหวัดนำมาเป็นแบบอย่างให้กับชุมชน	๕๕
๒.	เด็กและเยาวชนถูกชักจูงได้ง่ายเป็นไปตามวัตถุนิยม	๔๘
๓.	สิ่งเสพติดมีในทุกเพศวัย	๓๒

จากตารางที่ ๔.๒๗ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อปัญหาและอุปสรรคต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง **ด้านความมีคุณธรรม** พบว่า ประชาชนที่ไปทำงานต่างจังหวัดนำมาเป็นแบบอย่างให้กับชุมชน อยู่ในระดับสูงที่สุด มีจำนวน ๕๕ คน รองลงมาคือเด็กและเยาวชนถูกชักจูงได้ง่ายเป็นไปตามวัตถุนิยมมีจำนวน ๔๘ คน และระดับสุดท้ายคือสิ่งเสพติดมีในทุกเพศวัย มีจำนวน ๓๒ คน

ตารางที่ ๔.๒๘ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง **ด้านความมีคุณธรรม**

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑.	จัดกิจกรรมปลูกฝังให้ประชาชนทุกหมู่เหล่ามีความรักสามัคคีพึ่งพาช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีคุณธรรมจริยธรรม	๕๗
๒.	จัดกิจกรรมพิธีทางศาสนามีการเข้าวัดปฏิบัติธรรมเพิ่มมากขึ้น	๓๘
๓.	จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีให้กับประชาชนทุกหมู่เหล่าและมีการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดในชุมชนอย่างต่อเนื่อง	๓๗

จากตารางที่ ๔.๒๘ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง **ด้านความมีคุณธรรม** พบว่าควรจัดงบประมาณจัดสร้างศูนย์เรียนรู้การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีศูนย์สาธิตให้เห็นเป็นรูปธรรมอยู่ระดับมากที่สุด มีจำนวน ๕๗ คน รองลงมาคือจัดให้มีศูนย์เรียนรู้การรวมกลุ่มทุนและหาแหล่งทุนในการทำอุตสาหกรรมในชุมชนมีจำนวน ๓๘ คน ส่วนระดับสุดท้ายคือจัดให้มีการให้ความรู้กระจายข่าวสารเทคโนโลยีให้ชุมชนแต่ละชุมชนเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก มีจำนวน ๓๗ คน

๔.๕ ผลการสังเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอลำปาง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างคำถาม แก่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน ๗ รูป/คน ดังต่อไปนี้

๑. พระครูสิริพัฒนพิศาล	รองเจ้าคณะอำเภอลำปาง
๒. พระครูประพัฒน์กิจจานุยุต	เจ้าอาวาสวัดน้ำดิบ อำเภอลำปาง
๓. นายจรศักดิ์ คำดี	นายก อบต.แม่ว๊ะ อำเภอลำปาง
๔. นายอำนวย เมืองแดง	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ อำเภอลำปาง
๕. นายบุญมี ธนทรัพย์ทวี	ผอ.โรงเรียนบ้านแม่ว๊ะเด่นชัย จังหวัดลำปาง
๖. นายหลั่น อุตสาสาร	ผู้นำเกษตรกร อำเภอลำปาง
๗. นายมนตรี มณีวงศ์	กำนันตำบลแม่ว๊ะ อำเภอลำปาง

ผลการสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้

๑. ท่านคิดว่าได้ประโยชน์จากบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอลำปาง ในด้านความพอประมาณ เป็นอย่างไร

โดยภาพรวมผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอลำปาง ในด้านความพอประมาณและประโยชน์ ปัจจุบันเท่าที่สังเกตบทบาทของวัดและพระสงฆ์เราไม่ค่อยมีเวลามาส่งเสริมเรื่องของชาวบ้านสักเท่าไร เน้นการสงเคราะห์ญาติโยมทางพิธีกรรมทางศาสนา^๑ และในปัจจุบันมีความเจริญมากขึ้นมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเข้ามาให้การส่งเสริมความรู้ทางด้านการเกษตร เช่น เกษตรตำบล เกษตรอาสา เป็นต้น ซึ่งมีความสอดคล้องกันเกี่ยวกับปัจจุบันพระสงฆ์ไม่ได้สนใจศึกษาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงจึงไม่สามารถส่งเสริมได้เพราะต้องมีความรู้ก่อน ส่วนใหญ่ท่านจะไปศึกษาเรื่องธรรมะมากกว่า ถ้าเรามีความพอประมาณจะได้ประโยชน์ คือ มีความสุขอยู่อย่างพอเพียง ไม่ต้องไปแข่งขันกับใครและก็ไม่ต้องเบียดเบียนกัน พอใจในสิ่งที่มีอยู่ก็มีความสุขแล้ว^๒ และยังสอดคล้องกับแนวทางในการส่งเสริมที่เป็นรูปธรรมนั้นยังไม่มีให้เห็น มีแต่ได้พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนกันในบางโอกาสเมื่อพบกันในงานตาม

^๑สัมภาษณ์ พระครูประพัฒน์กิจจานุยุต, (เผื่อ ปภสสโร) เจ้าอาวาสวัดน้ำดิบ, ตำบลแม่ว๊ะ อำเภอลำปาง, ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙

^๒สัมภาษณ์ นายหลั่น อุตสาสาร ผู้นำเกษตรกร ตำบลแม่ว๊ะ อำเภอลำปาง, ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

บ้าน การใช้ชีวิตแบบพอประมาณทำให้เกิดความสุขใจ มีเงินใช้อย่างเพียงพอ ไม่เบียดเบียนคนอื่น ทำให้บุคคลรอบข้างมีความสุขไปด้วย^๓

ความพอประมาณก็คือ ทำแค่พอกิน เหลือแจกจ่าย ยังเหลืออีกค่อยนำไปขาย อยู่อย่างพึ่งตนเองได้ ประโยชน์ที่ได้ก็จะมีกิน มีใช้ ไม่เดือดร้อนไม่ต้องไปเบียดเบียนผู้อื่น ยืนอยู่ด้วยตนเอง ภูมิใจมีความสุข วัตถุประสงค์ส่งเสริมในหลายๆเรื่องโดยตรงกับชุมชนเพราะเป็นของคู่กันมายาวนาน วัดช่วยบ้าน บ้านก็ช่วยวัด เช่น การส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักพอประมาณในการดำเนินชีวิตประจำวัน รู้จักจัดบัญชีครัวเรือน ตั้งแต่การผลิต การบริโภค ปลูกทุกอย่างที่กินกินทุกอย่างที่ปลูก ทำให้ลดต้นทุน และค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เศรษฐกิจพอเพียงมีการปฏิบัติกันมานานแล้วในอดีตแต่ชาวบ้านไม่รู้ตัวจึงไม่เรียกชื่อมันว่าความพอเพียง ต่อมาเกิดความเจริญมากขึ้นคนในชนบทหนีเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมกันมากขึ้นจนปัจจุบันอย่างที่เห็น เร็วนจบกี้ไปสู่เมืองเจริญไม่มีใครคิดเรียนจบแล้วทำอะไรทำนาต่อจากพ่อแม่ จนมาเกิดปัญหาเศรษฐกิจใหญ่ทั่วประเทศ

ในหลวงของเราจึงตรัสเรื่องนี้มาสอนให้คนในประเทศฟังและให้ไปทำตามแต่ยังมีคนส่วนใหญ่ความเข้าใจน้อยหรือไม่เข้าใจ จึงไม่แพร่หลายส่วนคนที่เชื่อและทำตามอย่างจริงจึงเกิดผลสำเร็จแต่ยังมีจำนวนน้อยและจะสอนคนอื่นต่อก็สอนไม่เป็น ประโยชน์เกิดขึ้นกับคนที่นำความพอเพียงไปใช้ ทำให้การดำเนินชีวิตประจำวันอยู่อย่างพอเพียงไม่เดือดร้อนมีความสุขพึ่งตนเองได้ และให้ผู้อื่นคนรอบข้างพึ่งได้อีกด้วย มีคุณภาพชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน^๔ ความพอประมาณก็คือ การที่รู้จักกิน รู้จักใช้ ตามสภาพที่เรามีอยู่ ถ้าทุกคนทำได้ก็จะเกิดประโยชน์แก่เราคือ ตนเองพึ่งตนเองได้ ทำให้สังคมดีขึ้น เศรษฐกิจก็ดีขึ้น จนทำให้แต่ละบุคคลรู้จักประมาณตน^๕

^๓สัมภาษณ์ นายอำนาจ เมืองแดง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ตำบลแม่วะ อำเภอลำปาง, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

^๔สัมภาษณ์ นายจรศักดิ์ คำดี นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วะ อำเภอลำปาง, ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

^๕สัมภาษณ์ นายบุญมี ธนทรัพย์ทวี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแม่วะเด่นชัย ตำบลแม่วะ อำเภอลำปาง, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๙

^๖สัมภาษณ์ พระครูสิริพัฒนพิศาล (จิรวรรณอัครธมโม) รองเจ้าคณะอำเภอลำปาง เจ้าอาวาสวัดแม่วะหลวง ตำบลแม่วะ อำเภอลำปาง, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

^๗สัมภาษณ์ นายมนตรี มณีวงศ์ กำนันตำบลแม่วะ ตำบลแม่วะ อำเภอลำปาง, ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

๒. ท่านคิดบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน ในด้านความมีเหตุผล เป็นอย่างไร

โดยภาพรวมผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน ในด้านความมีเหตุผลมีการส่งเสริมเพื่อให้รู้ว่าอะไรควรทำและอะไรไม่ควรทำ ถ้าทำแล้วจะเกิดอะไรขึ้น ควรคิดถึงความเป็นอยู่อย่างมีเหตุผลในการดำเนินชีวิตประจำวัน ถ้าไม่ยอมเป็นคนยากจนก็จงเป็นคนขยัน ยากมีเงินเหลือใช้ให้ลดละเลิกเหล่า เป็นต้น^๙ ช่วยให้ชีวิตมีคุณค่าพิจารณาอย่างมีเหตุผลเมื่อเกิดปัญหาการดำเนินชีวิตให้คิดถึงธรรมะเป็นที่พึ่งทางใจเพื่อแก้ปัญหาต่างๆได้ อย่างอื่นไม่ใช่ที่พึ่งเช่น หาความสุขด้วยการท่องเที่ยว กินเหล้าเมายา^๙ วัดควรส่งเสริมความมีเหตุผลทั้งด้านการครองชีพ รู้จักประหยัด อดออม ความประพฤติเป็นคนดี แยกดี-ชั่วได้ และการอยู่ร่วมกันในชุมชนต้องมีความสามัคคี แบ่งปันกัน มีเมตตาและให้อภัยกันทำให้ชุมชนมีความสุขแล้ว^{๑๐} ซึ่งความเป็นจริงในปัจจุบันชาวบ้านไม่ค่อยมีเหตุผลในเรื่องการสร้างค่านิยมคือยกย่องกับบุคคลที่มีฐานะดี ร่ำรวยมากกว่ายกย่องบุคคลที่มีคุณงามความดีซึ่งเป็นค่านิยมที่ผิด จึงทำให้เกิดความผิดพลาดในการพัฒนาต่อไปในอนาคต หรือการทำงานก็ต่างคนต่างทำไม่รวมกลุ่มกันเป็นทีมความสามัคคีไม่เกิดความสุขย่อมไม่มีในชุมชน^{๑๑}

ทำให้เกิดความคิดอย่างมีเหตุผลในจิตใจว่าในอดีตชาวบ้านได้ใช้ชีวิตอย่างพอเพียงเรียบง่ายไม่ได้เจริญแบบปัจจุบันนี้ยังดำเนินชีวิตได้และยังเลี้ยงลูกๆได้อีกตั้งหลายคน แต่คนปัจจุบันมีตำแหน่งงานสูง เงินเดือนเยอะและต้องเหนื่อยอีกหลายเท่าในการแข่งขันกันในสังคม ยังเอาตัวเองแทบไม่รอด คิดตระหนกให้ตีว่าจะดำเนินชีวิตแบบใด ที่ดีที่สุดก็คือความพอเพียงนั่นเองเพราะไม่รู้จักพอก็มีแต่หมดกับหมด เป็นหนี้สินท่วมตัวจนคิดฆ่าตัวตายมามากแล้วในปัจจุบัน^{๑๒} เท่าที่เห็นความมีเหตุผลจะเป็นการช่วยแก้ปัญหาต่างๆให้ชาวบ้านอยู่แล้วเพราะเมื่อชาวบ้านเกิดปัญหาก็จะมาปรึกษาผู้นำชุมชนและพระสงฆ์ ก็จะเอาเหตุผลมาคุยกันจนแก้ปัญหาได้ทำให้เป็นการส่งเสริมอย่างหนึ่ง เช่น ปัญหาครอบครัว^{๑๓} และยังเห็นพระสงฆ์ออกมาบรรยายนอกสถานที่เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

^๙ สัมภาษณ์ นายมนตรี มณีวงศ์, อ้างแล้ว ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

^{๑๐} สัมภาษณ์ พระครูสิริพัฒนพิศาล, (จิรวัดนอกระฆัง), อ้างแล้ว ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

^{๑๑} สัมภาษณ์ นายบุญมี ธนทรัพย์ทวี, อ้างแล้ว ๒๓ กันยายน ๒๕๕๙

^{๑๒} สัมภาษณ์ นายอำนาจ เมืองแดง, อ้างแล้ว ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

^{๑๓} สัมภาษณ์ นายจรศักดิ์ คำดี, อ้างแล้ว ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

^{๑๔} สัมภาษณ์ พระครูประพัฒน์กิจจานุต, (เผื่อ ปภัสโร), อ้างแล้ว ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙

และรณรงค์ถึงเหตุผลว่าทำไมถึงต้องดำเนินชีวิตตามรอยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพราะทำให้เรามีชีวิตที่ดี มีความมั่นคง พึ่งตนเองได้ อย่างสบาย^{๑๔}

๓. ทานคติบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน ในด้านความมีภูมิคุ้มกัน เป็นอย่างไร

โดยภาพรวมผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน ในด้านความมีภูมิคุ้มกัน เป็นการคิดหาแนวทางการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาแบบเดิมขึ้นอีกนั่นเอง สมัยอดีตจะเห็นพระสงฆ์มีบทบาทนำชาวบ้านทำสิ่งต่าง ๆ มากมาย เช่น การขุดบ่อกักเก็บน้ำแก๊ยแล้ง เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและความคิด แต่ยุคปัจจุบันปัญหาในเรื่องเดียวกันนี้พระสงฆ์หมดบทบาทไปแล้ว เพราะความเจริญชาวบ้านหันไปหาระบบหน่วยงานที่รับผิดชอบแทนที่รัฐกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ซึ่งได้ผลตอบแทนที่เร็วทันใจกว่าและเขาไม่ต้องเหนื่อยพระสงฆ์เองก็มีหน้าที่ตนเองอยู่แล้วจึงลดบทบาทของตัวเองลงจนทำให้ล้มการส่งเสริมกับชุมชนในด้านต่าง ๆ^{๑๕}

ซึ่งสอดคล้องกับความคิดในด้านการส่งเสริมความมีภูมิคุ้มกันในเรื่องระวังภัยต่างๆ ในปัจจุบันไม่มีบทบาทในการป้องกันแต่เป็นการแก้ปัญหาพร้อมกันมากกว่า เช่น ปัญหาภัยแล้งผลผลิตไม่ได้ ความเป็นจริงชาวบ้านก็พึ่งหน่วยงานไม่ได้เมื่อเกิดปัญหาพระสงฆ์จะเป็นที่เอี่ยววยที่สุดทำช่วยด้วยความเมตตาประกาศงานประเพณีที่มีการใช้จ่ายของชาวบ้านลงในฤดูกาลนั้นๆ ช่วงเกิดปัญหาเพื่อลดค่าใช้จ่ายให้ชาวบ้าน^{๑๖} ส่วนใหญ่พระสงฆ์จะให้ข้อคิดให้เรียนรู้จากอดีตและมาปรับปรุงแก้ไขไม่ให้เกิดขึ้นอีกเช่นภัยแล้ง น้ำท่วม ราคาพืชตกต่ำ หาวิธีการแก้ไขไว้รับมืออยู่ตลอดเวลาเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงถ้าจะมีผลกระทบก็ให้มีน้อยที่สุดหรือไม่กระทบเลยยิ่งดี^{๑๗} มีความสอดคล้องกันอาจจะเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นนำมาแก้ไขหาข้อบกพร่อง ไม่ให้เกิดขึ้นอีกในอนาคต และการเตรียมรับกับการเปลี่ยนแปลงทุกเวลา^{๑๘} ทำให้เกิดการให้ชุมชนคิดแก้ปัญหาด้วยตัวเองหรือร่วมกัน มีการรวมกลุ่มกันขึ้นร่วมกันทำ เช่น ผลิตปุ๋ยใช้เอง เป็นการลดต้นทุนป้องกันเรื่องราคาปุ๋ยแพงขาดตลาดเกิดผลกระทบในด้านการผลิต การแปรรูปต่างๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เก็บไว้ได้นาน ราคาเพิ่มขึ้น

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายหลั่น อูสาสาร, อ้างแล้ว ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

^{๑๕} สัมภาษณ์ นายหลั่น อูสาสาร, อ้างแล้ว ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

^{๑๖} สัมภาษณ์ พระครูประพัฒน์กิจจานุยุต, (เพื่อ ปภสสร), อ้างแล้ว ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายจรศักดิ์ คำดี, อ้างแล้ว ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

^{๑๘} สัมภาษณ์ นายอำนาจ เมืองแดง, อ้างแล้ว ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เป็นต้น^{๑๙} ให้เกิดการเตรียมตัวเตรียมการเพื่อสู้กับปัญหาและลดปัญหาให้ได้ในที่สุด มีการระดมคน และความคิดร่วมกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นๆ เช่น งดเผาป่าหรือเผาขยะ ปลุกต้นไม้ ให้มากๆในชุมชนเพื่อความชุ่มชื้นลดปัญหาหมอกควัน มลพิษทางอากาศ^{๒๐} ใช้แนวทางส่งเสริมในแบบ จัดอบรมร่วมรณรงค์ให้กระทำร่วมกันอย่างเต็มที่ โดยให้ข้อคิดว่าถ้าเกิดปัญหาจะเสียหายอย่างมาก อาจแก้ไขได้ต้องใช้ระยะเวลายาวนานหรือตลอดชีวิตเช่น ตัดไม้ทำลายป่าต้นน้ำ อาจทำให้ป่าหมดน้ำ แหล่งตลอดกาล เกิดผลกระทบประเมินค่าไม่ได้และแก้ไขก็ไม่ได้ด้วย^{๒๑}

๔. ทานคติบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนใน อำเภอดง ในด้านความรู้ เป็นอย่างไร

โดยภาพรวมผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียง กับประชาชนในอำเภอดง ในด้านความรู้ พระสงฆ์ที่มีความรู้มาให้ความรู้โดยตรงแต่เป็น โครงการจัดขึ้นระยะเวลาสั้นๆเกี่ยวกับเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง^{๒๒} ให้ความรู้เรื่องการทำบัญชี คราวเรือน การออมทรัพย์ ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม รณรงค์ให้ปลุกต้นไม้ งดการตัดไม้ทำลายป่า งด เผาป่า^{๒๓} ช่วยให้ได้รับความรู้การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง แต่ละด้านได้แก่ ความ พอเพียง ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกัน ความรอบรู้ ความมีคุณธรรม บางครั้งให้วิทยากรผู้ชำนาญ มาบรรยายเอง^{๒๔}

เรื่องความรู้เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมีความเข้าใจอย่างมากในเรื่องนั้นๆเพื่อการที่จะไป ถ่ายทอดให้กับผู้อื่นจะได้เกิดการเข้าใจง่ายขึ้น เช่น ศึกษาเองและทดลองทำจนเกิดความชำนาญ ไป ศึกษาดูงานต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ ควรศึกษาให้รอบรู้และเข้าใจนำมาปฏิบัติได้อย่างชำนาญ และถูกต้อง^{๒๕} เมื่อมีโอกาสได้พบปะกันจะคุยแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันทุกด้านก่อนแยกจากกัน จะแนะนำให้แนะนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติทุกครั้งไป^{๒๖} เป็นบทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ที่ควร กระทำอย่างยิ่ง แต่ไม่ค่อยได้เห็นออกมาให้ความรู้ สาเหตุอาจมาจากขาดความรู้หรือไม่มีเวลาก็เป็นได้

^{๑๙} สัมภาษณ์ นายบุญมี ธนทรัพย์ทวี, อ้างแล้ว ๒๓ กันยายน ๒๕๕๙

^{๒๐} สัมภาษณ์ พระครูสิริพัฒนพิศาล, (จิรวัดนอศคมโม) อ้างแล้ว ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

^{๒๑} สัมภาษณ์ นายมนตรี มณีวงศ์, อ้างแล้ว ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

^{๒๒} สัมภาษณ์ นายอำนาจ เมืองแดง, อ้างแล้ว ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

^{๒๓} สัมภาษณ์ นายมนตรี มณีวงศ์, อ้างแล้ว ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

^{๒๔} สัมภาษณ์ พระครูสิริพัฒนพิศาล, (จิรวัดนอศคมโม) อ้างแล้ว ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

^{๒๕} สัมภาษณ์ นายบุญมี ธนทรัพย์ทวี, อ้างแล้ว ๒๓ กันยายน ๒๕๕๙

^{๒๖} สัมภาษณ์ นายขจรศักดิ์ คำดี, อ้างแล้ว ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เพราะเวลาหมดไปกับการสงเคราะห์ญาติโยมหรืออีกสาเหตุหนึ่งอายุมาก จำนวนพระสงฆ์ที่มีอายุน้อยๆไม่ค่อยมี^{๒๗}

ปัจจุบันพระสงฆ์มีจำนวนน้อยลงไปเรื่อยๆ จึงไม่ค่อยมีมาส่งเสริมอย่างจริงๆ จังๆ แค่นี้ได้พบปะพูดคุยถามแลกเปลี่ยนการดำเนินชีวิตประจำวันว่าเป็นอย่างไรบ้าง ทำนาทำไร่อะไรอยู่เลี้ยงสัตว์อะไรบ้างและก็นำมาให้ทำไปด้วยเลย เช่น ปลุกพืชแบบผสมผสาน เลี้ยงสัตว์เอาชี้นำทำปุ๋ยบ้างเพื่อลดต้นทุนการผลิต^{๒๘}

๕. ท่านคิดบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเงิน ในด้านความมีคุณธรรม เป็นอย่างไร

โดยภาพรวมผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเงิน ในด้านความมีคุณธรรมส่วนใหญ่จะสอนให้ห่วงสุขภาพจะได้แข็งแรง เช่น ให้เลิกดื่มเหล้า การพนัน ให้มีคุณธรรมประจำตัว เช่น ความซื่อสัตย์ สุจริต ใช้จ่ายอย่างพอเพียง^{๒๙} ให้ประพฤติอยู่ในศีล และดำเนินชีวิตให้พ้นจากอบายมุขจะได้มีความเจริญก้าวหน้ากับการดำเนินชีวิต^{๓๐} ให้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข โดยไม่เบียดเบียนใคร ให้มีความซื่อสัตย์ สุจริต เลิกใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย เช่น เลิกเที่ยว ไม่กินเหล้า เลิกซื้อของใช้แพงๆแต่ประโยชน์มีน้อยมาก^{๓๑} ส่งเสริมให้รู้และมีคุณธรรมประจำตัวเสมอ จะทำอะไรให้ถูกต้อง ไม่ผิดศีลธรรม ไม่ผิดกฎหมายบ้านเมือง ซื่อสัตย์สุจริต ฟังตนเองให้มากที่สุด^{๓๒}

ส่วนใหญ่จะเห็นบทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมด้านคุณธรรมในวันพระเป็นส่วนมาก ซึ่งเป็นเวลาที่เหมาะสมที่สุดเพราะพระสงฆ์กับชาวบ้านมาพบกันโดยพร้อมเพรียงกันแต่สารธรรมมีหลากหลายสลับรวมปนกันไปไม่ได้เน้นย้ำอยู่เรื่องเดียวแล้วแต่ชาวบ้านจะนำไปใช้แก้ปัญหาที่ตรงกับตนเอง^{๓๓} มีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญซึ่งแทรกไปด้วยหลักธรรมคำสอนเพื่อให้ชาวบ้านยินดีเต็มใจมาร่วม เช่น การพัฒนาหมู่บ้านให้สะอาดในวันพ่อแห่งชาติหรือใช้คำชวนดูน่าทำ “ทำดีเพื่อพ่อ” “ปฏิบัติธรรมเพื่อถวายให้ในหลวงสู่สวรรคาลัย” ทำให้เกิดความสามัคคี เป็นต้น ชวนทำดีด้านอื่นๆซึ่ง

^{๒๗} สัมภาษณ์ พระครูสิริพัฒนพิศาล, (จีรวัฒน์ อคฺคธมฺโม) อ่างแล้ว ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

^{๒๘} สัมภาษณ์ นายหลั่น อูสาสาร, อ่างแล้ว ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

^{๒๙} สัมภาษณ์ นายหลั่น อูสาสาร, อ่างแล้ว ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

^{๓๐} สัมภาษณ์ พระครูสิริพัฒนพิศาล, (จีรวัฒน์ อคฺคธมฺโม) อ่างแล้ว ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

^{๓๑} สัมภาษณ์ นายขจรศักดิ์ คำดี, อ่างแล้ว ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

^{๓๒} สัมภาษณ์ นายบุญมี ธนทรัพย์ทวี, อ่างแล้ว ๒๓ กันยายน ๒๕๕๙

^{๓๓} สัมภาษณ์ นายมนตรี มณีวงศ์, อ่างแล้ว ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

แทรกไปด้วยคุณธรรม เช่น พักดับช่วงเช้าพรรษาเลิกตีมัสการ ก็คือเว้นอบายมุขนั่นเอง ช่วงนี้จะสอดคล้องนโยบายแห่งชาติมาก คือ ชวนรณรงค์ให้รักชาติ ๕ ทั่วประเทศ^{๓๔}

ดังนั้น พระสงฆ์จะต้องจัดทำกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมในด้านคุณธรรมหรือการรณรงค์ปลูกฝังให้เกิดขึ้นในจิตใจอย่างต่อเนื่อง เน้นให้ปฏิบัติให้เกิดขึ้นจริง ทำให้รู้แจ้งจริงด้วยตัวเองจะทำให้เข้าใจและนำไปปฏิบัติด้วยตนเองอย่างเต็มที่

๖. จากการสังเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับบทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

จากการสังเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้พบข้อคิดเห็นและคำแนะนำจากการสัมภาษณ์ พอสรุปได้ดังนี้

๑) ด้านความพอประมาณ โดยภาพรวมวัดมีบทบาทส่งเสริมในหลายๆเรื่องโดยตรงกับชุมชนเพราะเป็นของคู่กันมายาวนานวัดช่วยบ้าน บ้านก็ช่วยวัด เช่น การส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักพอประมาณในการดำเนินชีวิตประจำวัน รู้จักจัดบัญชีครัวเรือน ตั้งแต่การผลิต การบริโภค ปลูกทุกอย่างที่กินกินทุกอย่างที่ปลูก เศรษฐกิจพอเพียงมีการปฏิบัติกันมานานแล้วในอดีตแต่ชาวบ้านไม่รู้ตัวจึงไม่เรียกชื่อมันว่าความพอเพียง ต่อมาเกิดความเจริญมากขึ้นคนในชนบทหนีเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมกันมากขึ้นจนปัจจุบันอย่างที่เห็น เรียนจบก็ไปสู่มืองเจริญไม่มีใครคิดเรียนจบแล้วทำไร่ทำนาต่อจากพ่อแม่ จนมาเกิดปัญหาเศรษฐกิจใหญ่ทั้งประเทศ ในหลวงของเราจึงตรัสเรื่องนี้มาสอนให้คนในประเทศฟังและให้ไปทำตามแต่ยังมีคนส่วนใหญ่ความเข้าใจน้อยหรือไม่เข้าใจ จึงไม่แพร่หลายส่วนคนที่เชื่อและทำตามอย่างจริงจังจึงเกิดผลสำเร็จแต่ยังมีจำนวนน้อยและจะสอนคนอื่นต่อก็สอนไม่เป็น ความพอประมาณก็คือ การที่รู้จักกิน รู้จักใช้ ตามสภาพที่เรามีอยู่ ปัจจุบันเท่าที่สังเกตบทบาทของวัดและพระสงฆ์เราไม่ค่อยมีเวลามาส่งเสริมเรื่องของชาวบ้านสักเท่าไร เน้นการสงเคราะห์ญาติโยมทางพิธีกรรมทางศาสนามากกว่า และในปัจจุบันมีความเจริญมากขึ้นมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเข้ามาให้การส่งเสริมความรู้ทางด้านการเกษตร เช่น เกษตรตำบล เกษตรอาสา เป็นต้นซึ่งมีความสอดคล้องกันเกี่ยวกับปัจจุบันพระสงฆ์ส่วนใหญ่ไม่ได้สนใจศึกษาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงจึงไม่สามารถมาส่งเสริมได้เพราะต้องมีความรู้ก่อน ส่วนใหญ่ท่านจะไปศึกษาเรื่องธรรมะมากกว่า ถ้าเรามีความพอประมาณจะได้ประโยชน์ คือ มีความสุขอยู่อย่างพอเพียง ไม่ต้องไปแข่งขันกับใครและก็ไม่ต้องเบียดเบียนกัน พอใจในสิ่งที่มีอยู่ก็มีความสุขแล้ว และยังสอดคล้องกับแนวทางในการส่งเสริมที่เป็นรูปธรรมนั้นยังไม่ค่อยมีให้เห็น มีแต่ได้พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนกันในบางโอกาสเมื่อพบกันในงานตามบ้าน การใช้ชีวิตแบบพอประมาณทำให้เกิดความสุขใจ มีเงินใช้อย่างเพียงพอ ไม่เบียดเบียนคนอื่น

^{๓๔} สัมภาษณ์ นายอำนาจ เมืองแดง, อ่างแล้ว ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

ความพอประมาณก็คือ ทำแค่พอกิน เหลือแจกจ่าย ยังเหลืออีกค่อยนำไปขาย ถ้าทุกคนทำได้ก็จะเกิดประโยชน์แก่เราคือ จะมีกิน มีใช้ ไม่เดือดร้อนไม่ต้องไปเบียดเบียนผู้อื่น ยืนอยู่ด้วยตนเอง ภูมิใจมีความสุขทำให้ลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ตนเองพึ่งตนเองได้ ทำให้สังคมดีขึ้น เศรษฐกิจก็ดีขึ้น จนทำให้แต่ละบุคคลรู้จักประมาณตนทำให้การดำเนินชีวิตประจำวันอยู่อย่าง มีคุณภาพชีวิตที่ดี ก้าวหน้า มั่นคงและยั่งยืน

๒) ด้านความมีเหตุผล โดยภาพรวมมีการส่งเสริมเพื่อให้รู้ว่าอะไรควรทำและอะไรไม่ควรทำ ถ้าทำแล้วจะเกิดอะไรขึ้น ควรคิดถึงความเป็นอย่างมีเหตุผลในการดำเนินชีวิตประจำวัน ถ้าไม่ยากเป็นคนยากจนก็จะเป็นคนขยัน อยากมีเงินเหลือใช้ให้ลดละเลิกเหล้า เป็นต้น ช่วยให้ชีวิตมีคุณค่าพิจารณาอย่างมีเหตุผลเมื่อเกิดปัญหาการดำเนินชีวิตให้คิดถึงธรรมะเป็นที่พึ่งทางใจเพื่อแก้ปัญหาต่างๆได้ อย่างอื่นไม่ใช่ที่พึ่ง เช่น หาความสุขด้วยการท่องเที่ยว กินเหล้าเมายา ควรส่งเสริมความมีเหตุผลทั้งด้านการครองชีพ รู้จักประหยัด อดออม ความประพฤติเป็นคนดี แยกดี-ชั่วได้ และการอยู่ร่วมกันในชุมชนต้องมีความสามัคคี แบ่งปันกัน มีเมตตาและให้อภัยกัน ทำให้ชุมชนมีความสุข ซึ่งความเป็นจริงในปัจจุบันชาวบ้านไม่ค่อยมีเหตุผลโดยเฉพาะเรื่องการสร้างค่านิยมคือยกย่องกับบุคคลที่มียศ ฐานะดี ร่ำรวยมากกว่ายกย่องบุคคลที่มีคุณงามความดีซึ่งเป็นค่านิยมที่ผิด จึงทำให้เกิดความผิดพลาดในการพัฒนาด้านต่างๆต่อไปในอนาคต หรือการทำงานก็ต่างคนต่างทำไม่รวมกลุ่มกันเป็นทีม ความสามัคคีไม่มี ความสุขย่อมไม่มี ให้เกิดความคิดอย่างมีเหตุผลในจิตใจว่าในอดีตชาวบ้านได้ใช้ชีวิตอย่างพอเพียงเรียบง่ายไม่ได้เจริญแบบปัจจุบันนี้ยังดำเนินชีวิตได้และยังเลี้ยงลูกๆได้อีกตั้งหลายคน แต่คนปัจจุบันมีตำแหน่งงานสูง เงินเดือนเยอะแต่ต้องเหนื่อยอีกหลายเท่าในการแข่งขันกัน ในสังคม ยังเอาตัวเองแทบไม่รอด จงคิดตระหนักให้ดีกว่าจะดำเนินชีวิตแบบใด ที่ดีที่สุดก็คือความพอเพียงนั่นเองเพราะไม่รู้จักพอก็มีแต่หมดกับหมด เป็นหนี้สินท่วมตัวจนคิดฆ่าตัวตายมามากแล้วในปัจจุบันเท่าที่เห็นความมีเหตุผลจะเป็นการช่วยแก้ปัญหาต่างๆให้ชาวบ้านอยู่แล้วเพราะเมื่อชาวบ้านเกิดปัญหาก็จะมาปรึกษาผู้นำชุมชนและพระสงฆ์ เช่น ปัญหาครอบครัว ก็จะเอาเหตุผลมาคุยกันจนแก้ปัญหาได้ และยังเห็นพระสงฆ์ออกมาบรรยายนอกสถานที่เกี่ยวกับการส่งเสริมเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและรณรงค์ถึงเหตุผลว่าทำไมถึงต้องดำเนินชีวิตตามรอยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพราะทำให้เรามีชีวิตที่ดี มีความมั่นคง พึ่งตนเองได้

๓) ด้านความมีภูมิคุ้มกัน โดยภาพรวมเป็นการคิดหาแนวทางการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาแบบเดิมขึ้นอีกนั่นเอง สมัยอดีตจะเห็นพระสงฆ์มีบทบาทนำชาวบ้านทำสิ่งต่างๆมากมาย เช่น การขุดบ่อกักเก็บน้ำแก้ปัญหาภัยแล้ง เป็นผู้นำทางความคิด แต่ยุคปัจจุบันปัญหาในเรื่องเดียวกันนี้พระสงฆ์ถูกลดบทบาทไปแล้ว เพราะความเจริญก้าวหน้าชาวบ้านหันไปพึ่งระบบหน่วยงานที่รับผิดชอบแทนที่โดยรัฐได้กำหนดบทบาทหน้าที่ให้ซึ่งได้ผลตอบแทนที่เร็วทันใจกว่าและเขาไม่ต้องเหนื่อย พระสงฆ์เองก็มีหน้าที่ตนเองอยู่แล้วจึงลดบทบาทของตัวเองลงจนทำให้ขาดหายไป การ

ส่งเสริมกับชุมชนในด้านความมีภูมิคุ้มกันด้วยเรื่องระงับภัยต่างๆในปัจจุบันไม่มีบทบาทในการป้องกัน แต่เป็นการแก้ปัญหาร่วมกันมากกว่า เช่น ปัญหาภัยแล้งผลิตไม่ได้ ราคาตกต่ำ ความเป็นจริงชาวบ้านก็ไปพึ่งหน่วยงานไม่ได้เมื่อเกิดปัญหาพระสงฆ์จะเป็นที่เยียวยาที่สุดท้ายช่วยด้วยความเมตตา เช่น ประกาศงดงานประเพณีที่มีค่าใช้จ่ายของชาวบ้านลงในเทศกาลนั้นๆ เพื่อลดค่าใช้จ่ายให้ชาวบ้าน ส่วนใหญ่พระสงฆ์จะให้ข้อคิดให้เรียนรู้จากอดีตและมาปรับปรุงแก้ไขไม่ให้เกิดขึ้นอีกเช่นภัยแล้ง น้ำท่วม ราคาพืชตกต่ำ หาวิธีการแก้ไขไว้รับมืออยู่ตลอดเวลาเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงถ้าจะมีผลกระทบก็ให้มีน้อยที่สุดหรือไม่กระทบเลยยิ่งดี มีความสอดคล้องกันอาจจะเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นนำมาแก้ไขหาข้อบกพร่อง ไม่ให้เกิดขึ้นอีกในอนาคต และการเตรียมรับกับการเปลี่ยนแปลงทุกเวลา ทำให้เกิดการให้ชุมชนคิดแก้ปัญหาด้วยตัวเองหรือร่วมกัน มีการรวมกลุ่มกันขึ้นร่วมกันทำ เช่น ผลิตปุ๋ยใช้เอง เป็นการลดต้นทุนป้องกันเรื่องราคาปุ๋ยแพงขาดตลาด เกิดผลกระทบในด้านการผลิต การแปรรูปต่างๆให้เกิดประโยชน์สูงสุด เก็บไว้ได้นานราคาเพิ่มขึ้น เป็นต้น ให้เกิดการเตรียมตัวเตรียมการเพื่อสู้กับปัญหาและลดปัญหาให้ได้ในที่สุด มีการระดมคนและความคิดร่วมกันกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นๆ เช่น งดเผาป่าหรือเผาขยะ ปลุกต้นไม้ให้มากๆในชุมชนเพื่อความชุ่มชื้นลดปัญหาหมอกควัน มลพิษทางอากาศใช้แนวทางส่งเสริมในการร่วมรณรงค์ให้กระทำความร่วมมือกันอย่างเต็มที่ โดยให้ข้อคิดว่าถ้าเกิดปัญหาจะเสียหายอย่างมากอาจแก้ไขไม่ได้ต้องใช้ระยะเวลายาวนานหรือตลอดชีวิต เช่น ตัดไม้ทำลายป่าต้นน้ำ อาจทำให้ป่าหมดน้ำแห้งตลอดกาล เกิดผลกระทบประเมินค่าไม่ได้และแก้ไขก็ไม่ได้ด้วย

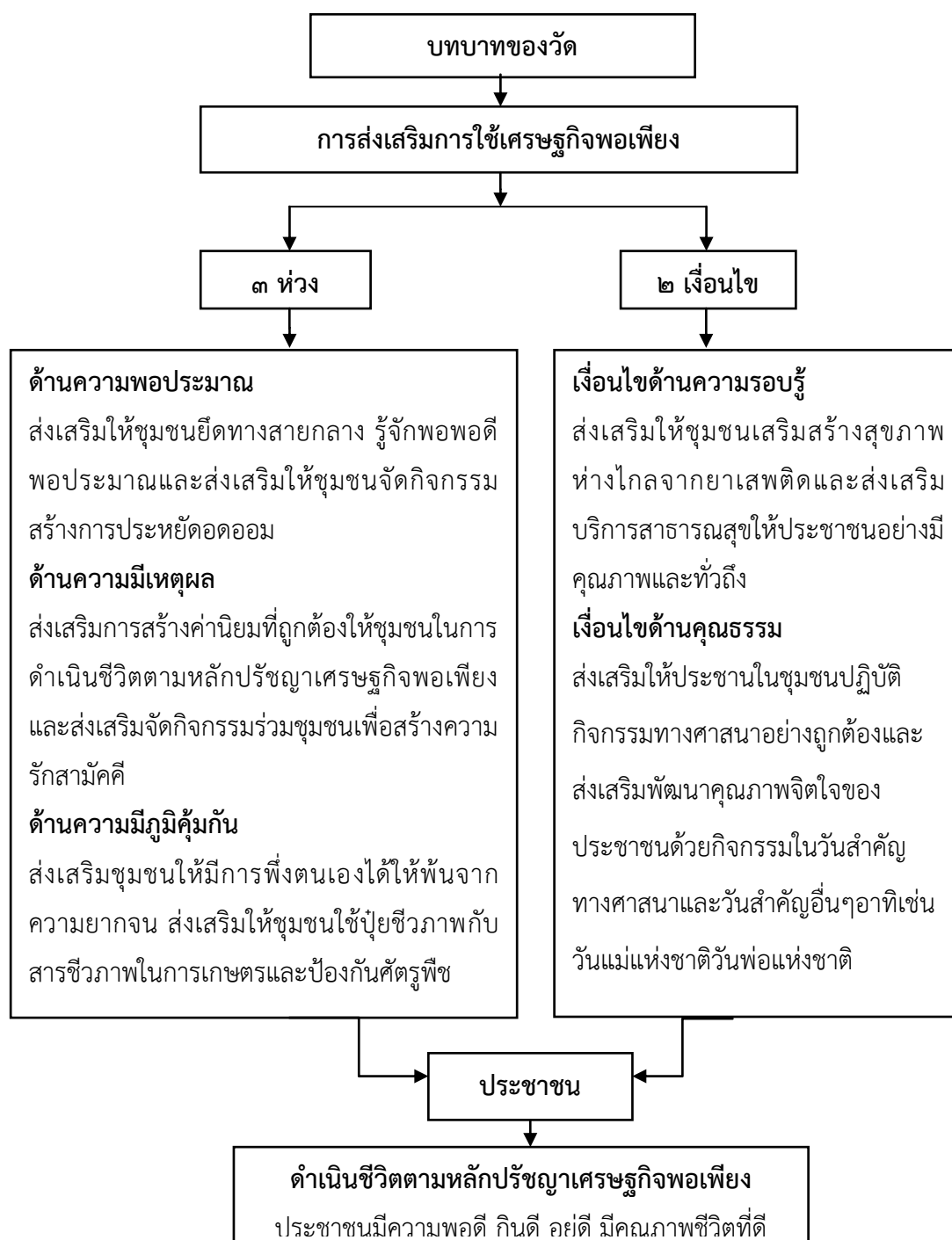
๔) ด้านความรู้ โดยภาพรวม เรื่องความรู้เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมีความเข้าใจอย่างมากในเรื่องนั้นๆเพื่อการที่จะไปถ่ายทอดให้กับผู้อื่นจะเกิดการเข้าใจง่ายขึ้น เช่น ศึกษาเอง และทดลองทำจนเกิดความชำนาญ ไปศึกษาดูงานต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ ควรศึกษาให้รอบรู้ และเข้านามาปฏิบัติได้อย่างชำนาญและถูกต้อง พระสงฆ์ที่มีความรู้มาให้ความรู้โดยตรง มีเป็นโครงการจัดขึ้นระยะเวลาสั้นๆเกี่ยวกับเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ความรู้เรื่องการทำบัญชีครัวเรือน การออมทรัพย์ ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม รณรงค์ให้ปลูกต้นไม้ งดการตัดไม้ทำลายป่า งดเผาป่า ช่วยให้ได้รับความรู้การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง แต่ละด้านได้แก่ ความพอเพียง ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกัน ความรอบรู้ ความมีคุณธรรม บางครั้งให้วิทยากรผู้ชำนาญมาบรรยายเองบทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ที่ควรให้ความรู้กับผู้อื่นควรกระทำอย่างไร แต่ไม่ค่อยได้เห็นออกมาให้ความรู้ สาเหตุอาจมาจากขาดความรู้หรือไม่มีเวลาก็เป็นได้เพราะเวลาหมดไปกับการสงเคราะห์ญาติโยมหรืออีกสาเหตุหนึ่งที่มียุอยู่ในวัดคืออายุมาก จำนวนพระสงฆ์ที่มีอายุน้อยๆไม่ค่อยมี และในปัจจุบันพระสงฆ์มีจำนวนน้อยลงไปเรื่อยๆ จึงไม่ค่อยมีมาส่งเสริมอย่างจริงจังๆ เมื่อมีโอกาสจะคุยแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันบ้าง ว่าเป็นอย่างไรบ้าง ทำนาทำไร่อะไรอยู่เลี้ยงสัตว์อะไรบ้าง

และก็ก่อนแยกจากกันจะแนะนำให้นำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติทุกครั้งไป แนะนำให้ทำไปด้วยเลย เช่น ปลูกพืชแบบผสมผสาน เลี้ยงสัตว์เอาชี้นำทำปุ๋ยบ้างเพื่อลดต้นทุนการผลิต

๕) ด้านมีคุณธรรม โดยภาพรวม จะสอนให้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ให้ประพฤติอยู่ในศีล ดำเนินชีวิตให้มีความเจริญก้าวหน้า ให้มีคุณธรรมประจำตัวเสมอ จะทำอะไรจะได้ถูกต้อง ไม่ผิดศีลธรรม ไม่ผิดกฎหมายบ้านเมือง ขยัน อดทน ไม่เล่นการพนัน ซื่อสัตย์ สุจริต โดยไม่เบียดเบียนใคร ใช้จ่ายอย่างพอเพียงเล็กใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยเล็กใช้ของแพงๆแต่เกิดประโยชน์น้อยมาก ฟังตนเองให้มากที่สุดให้ห่วงสุขภาพจะได้แข็งแรง เช่น ให้เลิกดื่มเหล้า มีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ ซึ่งแทรกไปด้วยหลักธรรมคำสอนเพื่อให้ชาวบ้านยินดีเต็มใจมาร่วม เช่น การพัฒนาหมู่บ้านให้สะอาดในวันพ่อแห่งชาติโดยใช้คำชวนดูน่าทำ “ทำดีเพื่อพ่อ” “ปฏิบัติธรรมเพื่อถวายให้ในหลวงสู่สวรรคาลัย” ทำให้เกิดความสามัคคี เป็นต้น ชวนทำดีในกิจกรรมอื่นๆซึ่งสอดแทรกไปด้วยคุณธรรม เช่น พักดับช่วงเข้าพรรษา เลิกดื่มสุรา ก็คือ ละเว้นอบายมุขนั่นเอง ช่วงนี้จะสอดคล้องนโยบายแห่งชาติมาก คือ ชวนรณรงค์ให้รักษาศีล ๕ ทั่วประเทศเพื่อความปรองดองและความสงบสุขของบ้านเมือง จะเห็นบทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมด้านคุณธรรมในวันพระเป็นส่วนมาก ซึ่งเป็นเวลาที่เหมาะสมที่สุดเพราะพระสงฆ์กับชาวบ้านมาพบกันโดยพร้อมเพรียงกันแต่สาระธรรมมีหลากหลายสลับรวมปนกันไป ไม่ได้เน้นย้ำอยู่เรื่องเดียวแล้วแต่ชาวบ้านจะนำไปใช้แก้ปัญหาที่ตรงกับตนเองต่อไป

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “บทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง” ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมารวบรวมสรุปในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงแผนภาพ ในด้านต่างๆได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑ สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑ แสดงองค์ความรู้ที่ได้มาจากการวิจัยในครั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า การวิจัยเรื่อง “บทบาทของวัดในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง” ทำให้ทราบถึงบทบาทของวัดที่จะต้องดำเนินงานในการส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ให้ทั่วถึงมากขึ้นตามแนวทางของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข อธิบายในด้านต่างๆได้ดังนี้

๓ ห่วง ได้แก่

ด้านความพอประมาณ ส่งเสริมให้ชุมชนยึดทางสายกลาง รู้จักพอพอดีพอประมาณ และส่งเสริมให้ชุมชนจัดกิจกรรมสร้างการประหยัดอดออม

ด้านความมีเหตุผล ส่งเสริมการสร้างค่านิยมที่ถูกต้องให้ชุมชนในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมจัดกิจกรรมร่วมชุมชนเพื่อสร้างความรักสามัคคี

ด้านความมีภูมิคุ้มกัน ส่งเสริมชุมชนให้มีการพึ่งตนเองได้ให้พ้นจากความยากจน ส่งเสริมให้ชุมชนใช้ปุ๋ยชีวภาพกับสารชีวภาพในการเกษตรและป้องกันศัตรูพืช เพื่อตอบสนองปัญหาโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ อย่างแท้จริงที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตทั้งใกล้และไกล

๒ เงื่อนไข ได้แก่

เงื่อนไขด้านความรู้ ส่งเสริมให้ชุมชนเสริมสร้างสุขภาพห่างไกลจากยาเสพติด และส่งเสริมบริการสาธารณสุขให้ประชาชนอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง

เงื่อนไขด้านคุณธรรม ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างถูกต้องและส่งเสริมพัฒนาคุณภาพจิตใจของประชาชนด้วยกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและวันสำคัญอื่นๆอาทิเช่น วันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติ

เมื่อประชาชนได้รับการส่งเสริมตามหลัก ๓ ห่วง และ ๒ เงื่อนไข หรือ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เมื่อประชาชนได้มีความรู้และความเข้าใจแล้วนำไปปฏิบัติตาม จะทำให้การดำเนินชีวิตของประชาชนมีความพอดี อยู่ดี กินดี พึ่งตนเองได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน ดังนั้น การส่งเสริมการใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ทุกองค์การและทุกหน่วยงานต้องเข้ามามีบทบาทมาช่วยกันส่งเสริมและนำมาประยุกต์ใช้จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและองค์การอย่างยั่งยืนแน่นอน